

בפני ועדת הערר

בראשות נשיא המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין

גב' מראם אבו סנינה, ת.ז. [REDACTED]

ע"י עוה"ד פאדי ח'ורי ו/או חסן ג'בארין ו/או סאוסן זהר ו/או
סוהאד בשארה ו/או מייסאנה מוראני ו/או רביע אג'בריה ו/או
נרימאן שחאדה-זועבי ו/או סארי עראף

מעדאלה, המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל

רח' יפו 94, ת.ד. 8921, חיפה 31090. דוא"ל: fady@adalah.org

טל': 04-9501610 ; 050-2793027

המערערת

נגד

ועדת המשמעת – המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין

המשיבה

ערעור על החלטת ועדת המשמעת מיום 21.05.2019

ערעור זה מוגש נגד החלטת ועדת המשמעת מיום 21.05.2019 בעניין המערערת (להלן: **החלטת הוועדה**), על שני נדבכיה: הן לעניין הרשעתה בדין משמעתי והן לעניין חומרת העונש שהושת עליה, הכול כדלקמן:

רקע עובדתי וההליכים עד כה

1. המערערת, תושבת ירושלים המזרחית, היא סטודנטית במכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין (להלן: **המכללה**), הנמצאת בשנה ד' ללימודיה.
2. ביום 8.5.2019 נתבקשה המערערת להופיע ביום 16.5.2019 בפני ועדת המשמעת בגין תלונה משמעתית שהוגשה נגדה. על פי נוסח הזימון, התלונה הוגשה "על התנהגותך הבלתי הולמת". זאת, מבלי שהזימון כלל כל פירוט ביחס לפרטי האירוע עליהן מושתתת התלונה או תיאור כלשהו של התשתית העובדתית או המשפטית העומדת ביסודה.

== העתק מהזימון שנשלח למערערת מיום 8.5.2019 מצורף ומסומן כנספח ע/1.

3. האירועים שהיוו בסיס לתלונה התרחשו ביום 6.5.2019, כאשר, על פי הנטען, וכפי שעולה מהחלטת ועדת המשמעת מושא ערעור זה, המערערת השתתפה "בהשחתת לוח זיכרון שהוצב בתאריך 06.05.19 ע"י אגודת הסטודנטים ונכתבו בו שמות נופלים במערכות ישראל ובפעולות האיבה". על יסוד הודאתה כי כתבה על לוח הגיר את הברכה "רמדאן כרים" הורשעה המערערת בהתנהגות שאינה הולמת "את כללי המכללה... ופגעה קשות ברגשות הסטודנטים, העובדים, ומרצים בה".

== העתק מהחלטת ועדת המשמעת בעניינה של המערערת מיום 21.05.2019 מצורף ומסומן כנספח ע/2.

4. משהבחינו סטודנטים/יות אחרים בכיתוב זה, הסתערו על המערערת וחברתה, גב' רים ג'ואברה, קיללו אותן במילים גזעניות ופוגעניות, הפיצו את תמונותיהן ברשתות החברתיות, ואף הסיתו נגדן תוך סילוף העובדות. הסתה זו עלתה מדרגה עת שהפיצה תנועת "אם תרצו" סרטונים ברשת החברתית "פייסבוק", וקראה למכללה להחמיר עם הסטודנטיות.

5. המערערת, שאינה דוברת עברית, נושא שעלה בפני הוועדה כפי שניתן להיווכח מפרוטוקול הדיון, תיארה בדיון בפני ועדת המשמעת את האירוע באופן הבא:

אני מראם שנה ד', למדתי בקורס במרכז העיר ולא למדנו עברית כשנכנסתי למכללה ללמוד הבנתי שבמסלול הערבי אין צורך ללמוד עברית. אני חלשה בעברית כן מה שלמדנו עם אורנה.

ביום שני הגעתי עם רים למכללה בסביבות רבע ל-2 בגלל האוטו התקוע. הייתה לנו הרצאה עם ד"ר רולא, סיפרתי לה על האוטו אח"כ יצאתי לסמינריון נפגשתי עם רים כדי לצאת מהמכללה סביב 15:16 בגלל שזה היה יום ראשון על הרמדאן וראינו שכתוב על הלוח רמדאן קרים כך רציתי לכתוב רמדאן קרים אח"כ באה מישהי וצעקה עלינו, אני לא הבנתי, רים הבינה מה אמרה, באה מישהו לעזור לנו ולהגן עלינו, "למה את צועקת עליהם?" היא אמרה שהיהודיה רק צעקה עלינו.

חווה: את מכירה אותה?

מראם: עידית לוי וזו מהפייסבוק. אם הייתה מסבירה לנו בצורה הפשוטה, היינו מבינים היא רק צעקה. הבחורה שהגנה עלינו אמרה לה שתסביר לנו בלי להסביר, היא שאלה מה יש לנו היום, אמרנו לה רמדאן אחרי זה חזרנו הביתה ולא ציפיתי שיהיה כזה בערב הגיע אלינו הפוסט של הפייסבוק שאנחנו מפורסמים.

== העתק מפרוטוקול הדיון בפני ועדת המשמעת בעניינה של העותר מצורף ומסומן כנספח ע/3.

6. יש לציין כי המערערת לא חלקה, כי היא כתבה את הברכה "רמדאן כרים" על לוח הגיר, המחלוקת בשלב זה היא ביחס לפרשנות הדברים ואם יש בהם משום עבירה. לטענתנו, כפי שיובא בהרחבה להלן, התשובה על כך היא בשלילה.

7. מכל מקום, על יסוד פעולה זו של המערערת, ועדת המשמעת קבעה כי היא השתתפה "בהשחתת לוח הזיכרון". לנוכח קביעה זו, הוכרע כי "התנהגות זו אינה הולמת" והושתו על המערערת עונשים מספר, וזהו נוסח ההחלטה לעניין זה:

1. הרחקה זמנית מלימודיך במכללה עד 31.08.19.

2. עלייך לחזור בשנית על הקורסים של סמסטר ב' ולהשלים את חובותייך לתואר עד 31 בדצמבר 2019
3. מכתב אזהרה יירשם בתיקך האישי ובו יצוין כי כל הפרה חמורה נוספת של כללי התנהגות במכללה עשויה להוביל להרחקתך מהלימודים לצמיתות.
5. עלייך לכתוב מכתב התנצלות לנשיא המכללה, פרופ' יוסף פרוסט ולכל קהילת המכללה. המכתב ייכתב בשפה העברית ובערבית.
6. הנך מחויבת לשירות חינוכי בקהילה בזיקה למעשה שעשית ותוצאותיו. פרק הזמן יקבע בהתאם לפרויקט החינוכי שתהיי שותפה לו.

8. מפרוטוקול הדיון שהתקיים בפני וועדת המשמעת בעניינה של המערערת, עולה בבירור כי המערערת לא ידעה שהלוח, ששימש בד"כ את כלל הסטודנטים ובאופן חופשי לביטוי, יצירה והבעה, יועד באופן אקסקלוסיבי ביום הספציפי האמור ליום הזיכרון, והיא אף לא הייתה מודעת למשמעותו של יום זה כשכתבה עליו את הברכה "רמדאן כרים" לרגל תחילתו של חודש הצום.

9. מלבד זאת, ראש המסלול, יאסר סנדוקה אף העיר לקראת סיום הדיון שהתקיים בעניינה של חברתה של המערערת, הגב' רים ג'ואברה, בפני הוועדה כי "המכללה מכילה את שני המגזרים. אבל הפעם הייתה לנו נפילה. ואנחנו לוקחים אשמה שלא הכינו את הסטודנטים שלנו. זו אחריות שלנו להכין אותם ליום זה צריך לבדוק מה הם לומדים באזרחות, היסטוריה".

== העתק מפרוטוקול הדיון בעניינה של הסטודנטית רים ג'ואברה מיום 21.5.2019 מצורף ומסומן כנספח 4/ע.

10. מקריאת הפרוטוקול עולה כי המערערת כתבה על הלוח את האיחול "רמדאן כרים", לאחר שראו כי אחרים כבר כתבו עליו כפי שקורה בד"כ. שתיהן לא ידעו שהלוח יועד ביום הספציפי הזה ליום הזיכרון באופן בלעדי ולא הייתה שום כוונה לפגוע ברגשותיו של מאן דהוא. אף הובאו עדויות לפעילות ההתנדבותית של המערערת במסגרת פעילותה של עמותת שישי שמח בבית החולים הדסה עין כרם בקרב יהודים וערבים.

11. בעקבות האירוע שקיבל פרסום רחב ברשתות החברתיות, המערערת חוותה מבול של התקפות והשמצות, זאת במיוחד לאחר שסטודנטית במכללה בשם עידית פרסמה את תמונתה ולאחר התערבות גורמים בימין הקיצוני שפעלו ללא הרף כדי לייחס כוונות זדון לסטודנטיות, לרבות המערערת – מאמץ שנשא פרי ממה שניתן ללמוד מתוצאותיו של ההליך בפני ועדת המשמעת. השתלשלות האירועים כאמור פגעה במערערת קשות, עד כי נאלצה להיעדר מהלימודים לנוכח האיום שחשה על ביטחונה האישי.

ההשגות על החלטת הוועדה :

12. המערערת תטען כי יש לבטל את ההרשעה והעונשים שבצידה, וזאת מטעמים מספר, הן לנוכח כשלים ופגמים מהותיים שבדין, כפי שיבואר בפירוט להלן. ואולם לפני שניגש לטיעון גופו, יובהרו מספר נקודות לגבי אמות המידה המשפטיות החלות על המכללה, לרבות ועדת המשמעת הפועלת מטעמה.

א. תחולת חובות מהמשפט הציבורי על המכללה :

13. בשל אופיים הציבורי, הוגדרו המוסדות להשכלה גבוהה על ידי בתי המשפט כמוסדות "דו-מהותיים" המחויבים לכבד ולקיים את עקרונות וכללי המשפט הציבורי. (לתחולת עקרונות המשפט המנהלי על מוסדות להשכלה גבוהה ראו: ע"א (מחוזי באר שבע) 1038/00 פנר נ' אוניברסיטת בן גוריון, פ"ד תשס"א (1) 311, 322 (2001); הפ (מחוזי ירושלים) 1/94 התאחדות הסטודנטים בישראל נ' האוניברסיטה העברית בירושלים תשנ"ד (2) 508, 509, 514-516 (1994); רענן הר- זהב וברק מדינה, דיני השכלה גבוהה 267-276 (תל- אביב, תש"ס 1999). וכן ראו ה"פ (ב"ש) 2085/07 דויטשר עמית נ' אוניברסיטת בן-גוריון בנגב (פורסם בנבו, 16.4.08) שם התערב בית המשפט וביטל סעיף בתקנון אוניברסיטת בן גוריון שהגביל פעילויות ציבוריות ופוליטיות. וכן ראו את תא (ת"א) 1332/08 תמוז איתי נגד אוניברסיטת תל אביב-יפו (פורסם בנבו, 30.9.09), שם החליט בית המשפט המחוזי בתל אביב להתערב בשיקול דעת אוניברסיטת תל אביב והורה על ביטול החלטת האוניברסיטה לבטל תערוכה במתחם הקמפוס).

14. חובותיו "הציבוריות" של המוסד להשכלה גבוהה, מתוקף מעמדו הייחודי, משתרעות ביתר שאת על הליכי המשמעת המתקיימים בתוכו הכוללים הפעלת סמכויות מעין שיפוטיות המשפיעות על זכויותיהם, מעמדם ועתידם של הסטודנטים הנמנים על שורותיו. משכך, עיקרון השמירה על הגינות ההליך והבטחת התקיימותם של כללי הצדק הטבעי מתחייבים בהליכים המשמעתיים, וכפי שנקבע בע"א 8077/08 אוניברסיטת חיפה נ' לירן בן הרוש (פורסם בנבו, 30.12.2012) (להלן: עניין בן הרוש):

חובת האוניברסיטה כגוף בעל סממנים ציבוריים היא להעניק לתלמידיה הליך הוגן, ובפרט כשבמוקדו של הליך שיפוטי זה עומדים לעיתים מעשים העולים כדי עבירה פלילית ובצדו סנקציות שעלולות להיות משמעותיות ביותר עבור הסטודנט.

עניין בן הרוש, פס' כ"ט לפסק דינו של השופט רובינשטיין.

15. על רקע האמור לעיל, ברור הוא כי במסגרת ההליך המשמעת ייש להבטיח הליך הוגן, ביסוס ההכרעה על מסד ראייתי איתן המתחשב לא רק במימד העובדתי, אלא אף ביסוד הנפשי הנדרש להרשעה, ועל תוצאות ההליך לעמוד בתנאים מינימאליים של סבירות ומידתיות. ההליך המשמעת מושא ערעור זה, כך ייטען, נכשל בכל המישורים האלה.

ב. הליך הברור המשמעת בעניינה של המערערת היה פגום :

16. ראשית כל, הזימון של המערערת להתייצב לוועדת המשמעת לא כלל, כנדרש על פי תקנון המכללה, העתק מתלונה בכתב (ראו: תקנון המכללה, עמוד 17 תחת כותרת המשנה "הליך הגשת תלונה"). הזימון שצורף לערעור זה (נספח 1/ע) כלל רק דרישה להתייצב לדיון הוועדה ביום 16.5.2019, והתייחסות להתנהגות "בלתי הולמת במכללה" מצד המערערת, וזאת ללא כל פירוט או צירוף של התלונה שהוגשה על ידי מר

משה רס. כמו כן, סעיף "הליך הגשת תלונה" מחייב את המכללה לקיים את הדיון לא לפני מעבר 14 יום מיום משלוח ההודעה לסטודנט אלא אם נתקבלה הסכמתו. בעניין המערערת, הדיון נקבע ונערך לאחר שמונה ימים בלבד אחרי משלוח הזימון לוועדה, בלא קבלת הסכמתה לעריכתו בפרק זמן מוקדם יותר מ- 14 ימים כפי שמתחייב מהתקנון.

17. כמו כן, המערערת הייתה צריכה להיות מיודעת על זכותה, בנסיבות העניין, לייצוג משפטי נאות. בהינתן התוצאות החמורות של ההליך המשמעתי שהתקיים בעניינה, היה מצופה מהמכללה לאפשר למערערת להיות מיוצגת על ידי עורך דין עוד בשלב הראשוני, בטרם הופעתה בפני הוועדה, ולא להסתפק בליווי מורה כפי שעולה מהזימון שנשלח לה. לעניין זה יובהר כי תשובת דיקנית הסטודנטים, גב' עדנה גרין, לפנייתה של גב' רים ג'ואברה בעניין, לא הותירה מקום לספק כי "רק מרצה רשאי להיות בועדה מטעמכם".

== העתק מההודעה שנשלחה מגב' עדנה גרין בעניין ייצוג חיצוני ביום 12.5.2019 מצורף ומסומן כנספח 5/ע.

18. בהקשר זה, החלטה מס' 1334/11 מיום 5.7.2011 מטעם המועצה להשכלה גבוהה הדגישה את חובת המוסדות האקדמיים להבטיח הליכי משמעת תקינים וראויים, המאפשרים לסטודנט המצוי בפני הליכי משמעת שתוצאותיהם עלולות להיות חמורות לנהל הליך משמעתי הגון "המבטיח את חשיפת האמת, תוך שמירה על זכויותיו". באותה החלטה, הודגשה הזכות לייצוג משפטי "באותם הליכי משמעת בהם לסטודנט קיימת מגבלה משמעותית ביכולתו לייצג את עצמו או כאשר המדובר בסטודנט הניצב בפני חשש לתוצאות חמורות". לעניין האיזון הראוי ביחס לזכות הייצוג המשפטי בהליכי משמעת, ראו: ע"א 8077/08 אוניברסיטת חיפה נ' לירן בן הרוש (פורסם בנבו, 30.12.2012). בפסק דין זה בית המשפט עמד על מקורותיה של הזכות לייצוג משפטי בהליכי המשמעת, ואף אימץ את אמות המידה שהובאו בהחלטת המועצה, ולכל הפחות, ביחס לזכותו העקרונית של סטודנט העומד בפני סנקציות משמעתיות חמורות להיות מיוצג על ידי עורך דין בהליכי המשמעת המתנהלים נגדו.

== העתק מהחלטת המל"ג מס' 1334/11 מיום 5.7.2011 מצורף ומסומן כנספח 6/ע.

19. הייצוג המשפטי בנסיבות המקרה אינו עניין טכני בלבד. הליכי משמעתיות שסנקציות חמורות בצידי מוכווני לחשיפת האמת ולעמוד על אחריותו האישית של הנאשם לצורך הרשעתו או זיכוי. במקרים בעלי רגישות לעובדות והטעונים בירור פרטני ביחס לאירוע העומד בבסיס האישום, נדרש ידע מקצועי שמטרתו להעלות את השאלות הרלבנטיות לבירור האמת והגשמת תכליותיו של ההליך המשמעתי, והחשוב מכל, על מנת למנוע פגיעה בזכויות הנאשם או גרימת עיוות דין הנובע הן מאי ידיעתו את זכויותיו ואת ההגנות הפוטנציאליות העומדות לו, והן מפערי הכוחות בין הדיינים החוקרים אותו לבינו.

20. בענייננו זה, המערערת עמדה בפני גורמים בכירים במכללה ונאלצה להיעזר במתורגמן מאחר ואינה דוברת עברית, ולענות על שאלות בנוגע לאירוע במסגרת הליך שהיה בו כדי לחרוץ את גורלה האקדמי. בהיעדר

ידע משפטי, לא הופנו שאלות למגיש התלונה, או נחקרו עדים או אף נטענו טענות הנוגעות ליסוד הנפשי הנדרש להרשעה בעבירה בה הורשעה המערערת.

21. סיכומה של נקודה זו: ההליך הדיוני שהתקיים בפני וועדת המשמעת נעדר אלמנטים מרכזיים של הליך הוגן ולו בשל העובדה כי למערערת לא ניתנה הזכות לייצוג משפטי נאות, וזאת במיוחד לנוכח הסנקציות החמורות שנשקלו ואי ידיעתה העברית הדרושה להליך מעין זה. די בעיוות דין זה כדי להוביל למסקנה בדבר קבלת הערעור וביטול ההרשעה של המערערת מעיקרא.

ג. הכרעת דין פסולה והתעלמות משיקולים רלבנטיים:

22. ועדת המשמעת שגתה עת התייחסה לאירוע מלכתחילה כעבירה.

23. בהקשר זה, יודגש כי לוח הגיר עליו רשמה המערערת "רמזאן כרים" מיועד בד"כ לכלל הסטודנטים. בכל יום אחר, שרטוט על לוח המודעות על ידי כל סטודנט לא היה מתקבל כאירוע חריג והיה נתפש כמימוש חופש הביטוי של הסטודנטים. ואולם, בנסיבות המקרה, ורק ביום הספציפי האמור, ייעודו של לוח המודעות שונה על ידי גורמים במכללה לרגל יום הזיכרון והוא הפך בין לילה ללוח מודעות המיועד באופן בלעדי לציון יום הזיכרון. ייעוד בלעדי זה לא הובא כראוי לידיעת כלל הסטודנטים במיוחד כאשר מדובר שמגיעים מרקע תרבותי אחר כמו המערערת שלא היתה לה דרך סבירה לדעת באותו מעמד ובמאמץ סביר, מהו הייעוד הנוכחי, לא כל שכן שהכללים התקפים בדרך כלל לגבי השימוש בלוח השתנו, ולא הייתה שום אזהרה בסביבת הלוח לפיה אסור להמשיך ולהשתמש בו כבדרך כלל.

24. בהינתן דברים אלה, לצד העובדה שהמערערת גדלה במזרח ירושלים ולא הייתה מודעת ליום הזיכרון או לסממניו – נושא שלמדה עליו רק בעקבות האירועים האחרונים, קשה לקבוע שהמעשים מקימים עבירה כלשהי.

25. עוד ייטען, כי גם אם יש מאומה בטענה כי עצם הכתיבה על הלוח מהווה עבירה – טענה שאיננו מסכימים איתה כלל ועיקר – הרי שלא די בהצבעה על המימד העובדתי, ללא מתן כל משקל ליסוד הנפשי בנסיבות העניין. המערערת, כאמור, אינה שולטת בשפה העברית, ולא ידעה כלל על ייעודו הייחודי של הלוח ליום הזיכרון וכי בנוכחותה היא מבצעת עבירה כלשהי. אלמנט הידיעה, כתנאי מינימאלי, לצורך הטלת אחריות משמעתית הוא אדן יסוד שאין בלתה.

26. לעניין זה, יודגש כי ההתנהגות הבלתי הולמת המיוחסת למערערת היא "השחתת הלוח". השחתה אינה רק עניין שבעובדה, אלא גם כוונה וידיעה שזהו המעשה שהיא הייתה שותפה לו, במיוחד לנוכח העובדה שהלוח, שהוא לוח גיר, מיועד ביום-יום לשימוש כלל הסטודנטים. על הדרישה לעמוד על היסוד הנפשי בדין המשמעתי יפים, על דרך ההיקש, דבריו הבאים של נשיא בית המשפט העליון, השופט שמגר, בעל"ע 94/757 קרמזין נ' הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בת"א-יפו, פס' 6 (פורסם בנבו, 29.12.1994):

אין שוני בין הדין החל על עבירה מן השורה כמוגדר בדיני העונשין לבין עבירה משמעתית. "זדון" בדיני העונשין מתפרש באותו אופן בו מתפרש הזדון בעבירה משמעתית; ו"כוונה לרמות" - בשתי מערכות הדינים, זו העונשית הכללית וזו המשמעתית, מהותה ופרשנותה זהים. אין יסוד להנחה שמחשבה פלילית הנדרשת בדינים המשמעתיים לסוגיהם כאשר היא נדרשת, היא בעלת מהות או תוכן שונים או מופחתים מזו הנבחנת בהקשר העונשי הרגיל

27. בהקשר זה, אין די בהצבעה על המובנים של המילים והסממנים של יום הזיכרון עבור אוכלוסיית הרוב כדי להסיק מסקנות ביחס לקיומה של איזושהי משמעות אוניברסאלית שנגדה פעלה המערערת. המונחים הללו לא עוררו בקרב המערערת אסוציאציה מיידית ליום הזיכרון, וכפי שהבהירה בדיון, היא לא שמה לב אליהם. היעדר ההבנה ביחס למשמעותו של היום האמור, לצד אי ידיעה על סממני ואי פרסום הודעה מוסדרת על ידי מוסדות המכללה לגבי האיסור לכתוב על הלוח ביום הספציפי הזה, חייבים לקבל משקל בקביעת היסוד הנפשי והעמידה על כוונותיה במהלך האירוע. הוועדה לא שקלה כלל את השיקולים הללו עת בחרה להרשיעה במעשה של השחתה (לא פחות!).

28. לא למותר להזכיר בשנית את הדברים שהובאו לעיל מפיו של ראש המסלול לחינוך מיוחד, מר יאסר סנדוקה, המתועדים בפרוטוקול דיון הוועדה בעניינה של גב' רים ג'ואברה, כי "... אנחנו לוקחים אשמה שלא הכינו את הסטודנטים שלנו. זו אחריות שלנו להכין אותם ליום זה". אמירה זו מלמדת על ההבנה בעקבות האירוע האמור שהיו אף מחדלים ברמה של יידוע הסטודנטים בצורה נאותה ומספקת לאספקטים שונים של יום הזיכרון. כשכל המידע שנשלח בעניין היה בעברית, ולא הועברו הוראות ברורות שיכולות להביא לידיעת כלל הסטודנטים שהלוח, ביום הספציפי האמור, אינו פתוח לשימוש הכלל כבדרך כלל, ניתן לכל היותר להתייחס לאירוע כביש מזל ו-"תאונה מצערת", ולא כעבירה אתית/משמעתית שמכתימה את שמה של המערערת כעבריינית, במיוחד ביותה סטודנטית קפדנית שמתנדבת בזמנה הפנוי בבית החולים, לרווחת ילדים יהודים וערבים כאחד.

29. בקצרת האומר, לא הוכחה שום כוונת זדון, או כוונת השחתה, או אף כוונה אחרת שיש בה ללמד על ביצוע עבירה מצד המערערת בפני הוועדה, ובהיעדר ביסוס כאמור, הרי שלא הייתה כל הצדקה להרשעה. לא כל שכן, הרשעה שבצידה עונשים כה חמורים, כפי שייטען להלן.

30. על יסוד האמור לעיל, מתבקשת ועדת הערר לקבל את הערעור, לבטל את הרשעת המערערת ולזכותה בדיון.

ד. העונשים שהוטלו על המערערת לוקים בחוסר סמכות וחוסר מידתיות:

31. כאמור לעיל, הוטלו על המערערת שורה של עונשים, לרבות הרחקה מהקמפוס והחובה לחזור בשנית על הקורסים של סמסטר ב'.

32. לא היה מקום כלל להרשיע את המערערת בעבירה כלשהי, ומן הראוי לקבל את הערעור על יסוד טענות אלה, למען הזהירות המתבקשת ייטען כי גם בגזר הדין, ולא רק בהרשעה, נפלו פגמים מהותיים.

33. לעניין העונש, העונש בדבר החזרה על הקורסים של סמסטר ב', הוא עונש שאינו מצוי בסמכותה של הוועדה על פי התקנון שמכוחו היא פועלת. על פי התקנון, הוועדה רשאית לבטל "זכויות או הישגים בלימודים" רק במקרה בו הם "נרכשו כתוצאה ממרמה" (ראו עמוד 18 לתקנון). אין מחלוקת כי הישגיה האקדמיים של המערערת והשלמת חובותיה בסמסטר ב' הושגו בזיעת אפה, וכי התנאים לשלילת פירות מאמציה במישור זה אינם מתקיימים על פי דרישות התקנון. אין כל טענה כי השלמת חובות סמסטר ב' הושגה במרמה. משכך, מסקנה היא, אפוא, כי לעניין עונש זה, חרגה ועדת המשמעת מסמכותה וכי היא לא הייתה מוסמכת כלל להשית על המערערת את העונש האמור.

34. לעניין יתר העונשים שהוטלו על המערערת, הרי שכלל ידוע הוא כי ענישה צריכה להלוך את העבירה (ככל שזו מתקיימת), ויש לחתור לענישה מידתית. בין יתר השיקולים בקביעת העונש, יש להתחשב בעברו המשמעותי של הסטודנט, ובמדרג ומתחם הענישה הראוי. בהינתן נסיבותיו הייחודיות של המקרה, שבמקורו באי הבנה ומבחדלי רשויות המכללה להבהיר את ייעודו החדש של הלוח, ייטען כי העונשים שהוטלו עליה חורגים מכל אמות המידה המקובלות.

35. סנקציית ההרחקה הינה סנקציה גורפת בנסיבות הענין שאינה נותנת משקל ראוי הן לנסיבות המקרה והן לזכויותיה של המערערת, לרבות חופש התנועה והזכות הגישה למוסדות המוסד האקדמי בו היא לומדת. המערערת לא ביצעה עבירה פלילית לפי חוק העונשין; לא פגעה ברכוש של מאן זהו; לא פגעה בשלמות גופו של מאן דהוא; לא גרמה נזק לרכוש השייך לאוניברסיטה; לא פגעה בסדרי ההוראה; לא פגעה בסדר הציבורי; ולא עשתה מאומה מלבד לעמוד ליד חברתה בעת שהאחרונה איחלה על גבי לוח גיר מחיק "רמדאן כרים" לרגל יום חגן, פעולה שהייתה מתבצעת בכל יום אחר בשנה, אלמלא הנסיבות הייחודיות של היום ההוא שלא היו ידועות לה.

36. לכן, הטלת סנקציה של הרחקה בנסיבות שפורטו לעיל הינה גם חסרת סמכות וגם בלתי מידתית מאחר והיא נעדרת כל איזון בין תועלת ציבורית ונזק. אין תועלת לציבור או מסר חינוכי לגיטימי בהענשת סטודנטיות בעונש החמור של הרחקה אך ורק על רקע אי ההבנה שהתרחשה. אין שום דבר שפוגע בכבודו של מאן דהוא בכתיבת המילים "רמדאן כרים" על לוח גיר, לא כל שכן כשלא הייתה כוונה לפגוע. בחברה פלורליסטית, רף הפגיעה ברגשות הינו גבוה בהרבה מזה שמשתקף מהתגובות לאירוע דן, ומזעקת קבוצות ימין שמלכתחילה פועלות עם אג'נדה מובהקת כנגד האוכלוסייה הערבית במדינה.

37. בהקשר זה, העונש גם לא תואם את מדיניות הענישה ועל כן הוא חריג באופן לא מידתי. בדו"ח שפורסם לגבי החלטות ועדות משמעת בשנת הלימודים תשע"ז, תוארו בקצרה החלטות שונות של הוועדה. בדו"ח מתוארים חמש החלטות משמעת כשרובן ככולן עוסקות בעבירות מכוונות על ידי סטודנטים במכללה. כך למשל, באחד האירועים, נתפסו חמישה סטודנטים מעתיקים בבחינה. העונש שהוטל עליהם היה פסילת הקורס בו נערכה הבחינה ואזהרה. במקרה אחר, ארבעה סטודנטים הגישו עבודות סמינריות מועתקות, והוטל עליהם עונש של פסילת העבודה והקורס, לצד אזהרה. במקרה נוסף, שני סטודנטים הורשעו בהתנהגות שאינה הולמת במהלך קורס, והוטל עליהם עונש של פסילת הקורס וכתיבת מכתב התנצלות

למרצה, לצד אזהרה. ועוד, במקרה אחר, בו סטודנט שיקר למדריכה הפדגוגית בעבודה המעשית, הוטל עונש של פסילת העבודה המעשית.

== העתק מדו"ח החלטות ועדת המשמעת לשנת הלימודים תשע"ז מצורף ומסומן כנספח ע/7.

38. בכל המקרים הללו העונש הוטאם לעבירה, והוא הסתכם בפסילת קורסים, וזאת רק כאשר המקור לעבירת המשמעת היה מרמה או העתקה, ובאף אחד מהם לא הוטלו עונשים של הרחקה מהקמפוס, עבודות שירות, או שורה ארוכה ומצטברת של עונשים. זאת, למרות שדובר בעבירות שבטיבן כוללות מרכיב נפשי של מרמה, בעוד שבמקרה מושא ערעור זה, לא רק שלא הוכח שהתקיימה כוונה לפגוע במאן שהוא, אלא שחברי הוועדה, כפי שעולה מפרוטוקול הדיון, הבינו שמדובר בטעות וכי המערערת לא הבינה את משמעות הדברים על הלוח.

39. בהינתן כל אלה, מתחדדת המסקנה כי העונשים שהוטלו על המערערת חורגים ממתחם הענישה הראוי, שכן הוא לוקה בחוסר מידתיות קיצונית.

40. משכך, שגתה ועדת המשמעת עת הטילה שורה ארוכה של עונשים ללא התחשבות בנסיבותיה האישיות של המערערת, לרבות בעברה המשמעותי הנקי, ובמתקפה חסרת המעצורים עליה ברשתות החברתיות. ככל שהיה מקום להרשעה, ולא כך הוא, הרי שהיה מקום להסתפק בעונש הפחות משמעותית בחומרתו מזה שהוטל בפועל על ידי הוועדה, במיוחד לנוכח גילויי הצער של המערערת בפני חברי הוועדה וההבנה שמדובר בטעות בהבנה.

41. על יסוד האמור, ועדת הערר מתבקשת לקבל את הערעור גם בחלקו זה, ולבטל את העונשים שהוטלו על המערערת.

עו"ד פאדי ח'ורי,

ב"כ המערערת

עו"ד חסן ג'בארין,

ב"כ המערערת

חיפה, 12.6.2019